

Sygn.akt III AUa 437/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Sołowińska (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 października 2013 r. w B.

sprawy ze skargi M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 15 grudnia 2011 r. sygn. akt IV U 2841/11

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 lutego 2013 r. sygn. akt IV U 3146/12

- I. **zmienia zaskarżony wyrok w pkt II i oddala skargę o wznowienie postępowania,**
- II. **zasądza od M. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sygn. akt III AUa 437/13

UZASADNIENIE

W dniu 11 grudnia 2012 roku (data stempla pocztowego) M. K. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 15 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2841/11, domagając się uchylenia decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 7 października 2011 roku, na podstawie której wstrzymano jej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku. Nadto skarżąca wniosła o zasądzenie odsetek za okres od dnia 1 października 2011 roku do chwili wznowienia wypłaty świadczenia. Jako podstawę wznowienia wskazała art. 401¹ k.p.c. Powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132), na podstawie którego stwierdzono niezgodność (w określonym zakresie) art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 roku, Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 lutego 2013 roku wznowił postępowanie w sprawie (pkt I), zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 15 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2841/11 i decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 7 października 2011 roku w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej M. K. prawo do emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku (pkt II), w pozostałym zakresie postępowanie umorzył (pkt III) oraz żądanie wnioskodawczyni w przedmiocie zasądzenia odsetek przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. (pkt IV).

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, iż na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 10 maja 2007 roku przyznano wnioskodawczyni od dnia 1 kwietnia 2007 roku prawo do emerytury, zawieszając jednocześnie wypłatę świadczenia z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia w Urzędzie Miasta w K.. W związku z tym, że na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2008 roku, Nr 228, poz. 1507 ze zm.) z dniem 8 stycznia 2009 roku uchylono przepis art. 103 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, decyzją w/w organu rentowego z dnia 6 marca 2009 roku wznowiono M. K. wypłatę świadczenia od dnia 1 marca 2009 roku. Kolejną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 7 października 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, wstrzymano skarżącą wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku. Organ rentowy wskazał, że wskutek wejścia w życie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany do wstrzymania wypłaty świadczenia z uwagi na nierozwiązanie przez ubezpieczoną stosunku pracy z pracodawcą, u którego była zatrudniona przed nabyciem prawa do emerytury. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 15 grudnia 2011 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt IV U 2841/11, oddalono odwołanie M. K. od powyższej decyzji organu rentowego. Wyrok ten jest prawomocny.

Sąd Okręgowy zważył, iż stosownie do art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 roku (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1285, lex numer 1227132). Wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 15 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2841/11, w której wniesiono skargę o wznowienie postępowania, został wydany przy zastosowaniu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Wspomniany przepis stanowił, iż do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6, oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 roku. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał skargę za zasadną dlatego na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. wznowił postępowanie w sprawie i dokonał zmiany wyroku objętego skargą odnośnie okresu od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku (pkt I i II wyroku). Organ rentowy podjął bowiem wypłatę świadczenia od dnia 22 listopada 2012 roku. W związku z podjęciem przez organ rentowy wypłaty świadczenia po dniu 22 listopada 2012 roku, Sąd Okręgowy na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie w tym zakresie (pkt III sentencji wyroku). W zakresie żądania odsetek Sąd Okręgowy wskazał, iż żądanie to nie było dotychczas przedmiotem decyzji organu rentowego, a zatem nie może być przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, który rozpoznaje odwołanie od decyzji. W tym zakresie koniecznym jest rozpoznanie zgłoszonego wniosku przez organ rentowy. Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy jak w pkt IV sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając powyższy wyrok w pkt II i zarzucił mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 z uwagi na zmianę zaskarżonego wyroku z dnia 15 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2841/11, a tym samym decyzji z dnia 7 października 2011 roku i przyznanie prawa do wypłaty emerytury nadal po dniu 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku.

Wskazując na powyższy zarzut organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II i oddalenie skargi o wznowienie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Na wstępie należało zauważyć, iż uwzględnienie wniesionej apelacji możliwe było jedynie w takim zakresie (a nadto z innych względów, niż podniesione w apelacji), w jakim organ rentowy zaskarżył przedmiotowy wyrok, a zatem co do okresu od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku. Wyrok w części niezaskarżonej stał się prawomocny z upływem terminu do jego zaskarżenia, stosownie do art. 363 § 3 k.p.c. i nie może być przedmiotem kontroli instancyjnej Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie.

Bezspornym w sprawie było, w świetle prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego, iż M. K. nabyła prawo do emerytury od dnia od dnia 1 kwietnia 2007 roku. W dacie tej pozostawała w stosunku pracy z Urzędem Miasta w K..

W wyroku, który powołała wnioskodawczyni jako podstawę wznowienia postępowania, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a, zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku lub przed dniem 8 stycznia 2009 roku.

Bezspornym w świetle powyższych ustaleń faktycznych winno być, iż wnioskodawczyni nie należy do kręgu osób, które prawo do emerytury nabyły w przedziale czasowym od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku, kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy. Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od dnia

1 kwietnia 2007 roku. Zarówno w dacie złożenia wniosku o emeryturę, jak i w dacie wydania decyzji przyznającej jej świadczenie, wnioskodawczyni była zatrudniona w Urzędzie Miasta w K..

Nabycie przez nią prawa do emerytury miało zatem niewątpliwie miejsce w stanie prawnym, w którym istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od dnia 1 lipca 2000 roku do dnia 7 stycznia 2009 roku przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Argumenty zatem Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku, które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – nie odnoszą się do sytuacji prawnej i faktycznej wnioskodawczyni. Skarżąca znajduje się w innej sytuacji, bowiem nabyła emeryturę w okresie, kiedy dla realizacji prawa do świadczenia wymagane było rozwiązanie stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Stąd wejście w życie od dnia 1 października 2011 roku art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie powoduje, aby skarżąca musiała poddać się nowej treści ryzyka emerytalnego. Przeciwnie, zarówno w stanie prawnym obowiązującym w czasie nabycia przez nią prawa do emerytury, jak również od dnia 1 października 2011 roku ryzyko emerytalne było takie samo, tj. dla nabycia i zrealizowania prawa do emerytury należało spełnić wymogi wieku, stażu ubezpieczeniowego oraz rozwiązania stosunku pracy. Dlatego też w decyzji przyznającej wnioskodawczyni emeryturę od dnia 1 kwietnia 2007 zawieszono jej wypłatę świadczenia z powodu nierozwiązania stosunku pracy.

W tej sytuacji wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku w sprawie o sygn. akt K 2/12 nie ma zastosowania do wnioskodawczyni, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy w rozumieniu 401⁽¹⁾ k.p.c. do wznowienia postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 15 grudnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt IV U 2841/11 i zmiany orzeczenia zgodnie z żądaniem skarżącej. Jak wyżej wskazano zmiana wyroku Sądu Okręgowego możliwa była jedynie w zaskarżonej przez organ rentowy części.

W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 412 § 2 k.p.c. i skargę o wznowienie postępowania oddalił (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.) – (pkt II sentencji wyroku).